

DEN DANSKE DOMMERFORENINGS

Årsberetning

1973-74

DEN DANSKE DOMMERFORENINGS

Årsberetning

1973-74

INDHOLD

I	Generalforsamling og årsmøde 1973	3
II	Bestyrelsens virksomhed	9
	Referat af behandlede sager	10
	Dommerembederne i almindelighed	10
	Skifteret	13
	Fogedret	14
	Tinglysning	16
	Betænkninger og lovudkast	17
III	Samarbejdet med dommere i andre lande	37
IV	Den danske dommerstand	40
V	Legater	42
VI	Dommerforeningens regnskab	45

Generalforsamling og årsmøde 1973

Fredag den 5. og lørdag den 6. oktober 1973 holdt Dommerforeningen generalforsamling og årsmøde på hotel d'Angleterre i København.

Formanden, dommer *Carsten Jepsen*, åbnede fredag kl. 10 årsmødet og bød velkommen til medlemmer og gæster og rettede en særlig velkomst til højesteretsjustitiarius Ryssdahl, Norge, og lagmand Erik Alexandersson, Sverige, samt til de i årets løb udnævnte dommere.

Derefter afholdtes generalforsamling. Retspræsident, dr. jur. E. A. Abitz valgtes til dirigent og konstaterede generalforsamlingens lovlighed.

Formanden indledte sin beretning med mindeord over de i årets løb afdøde dommere.

Formanden redegjorde herefter for bestyrelsens virksomhed i det forløbne år. Han omtalte først den konsultative virksomhed og henviste herom til den trykte årsberetning, men knyttede enkelte bemærkninger til nogle af de standpunkter, foreningen har taget. For så vidt angår betænkningen om udlæg og udpantning omtalte han betænkningerne ved justitsministeriets forslag om, at fogedkontorerne skulle holde åbne uden for sædvanlig åbningstid, f. eks. mellem kl. 16 og 18 (Årsberetning 1972-73, side 13). Spørgsmålet er sidst kommet frem i hovedsamarbejdsudvalget, hvor personalerepræsentanterne under fremhævelse af den arbejdsmæssige byrde, der er pålagt politiet med hensyn til fremstilling i fogedsager, påny har forespurgt om muligheden for forslagets gennemførelse, idet man regner med, at debitorer, hvis de kan møde uden for sædvanlig arbejdstid, vil møde frem i

større antal. Formanden omtalte også lovforslaget om strafferetlige særforanstaltninger (Årsberetning 1972-73, side 14 og 15). Nu da lovforslaget (lov nr. 320 af 13. juni 1973) er gennemført, må interessen knytte sig til det spørgsmål, hvilke hensigtsmæssige foranstaltninger vi kan iværksætte over for de unge kriminelle, der udviser stor kriminel aktivitet, og som efter løsladelse omgående recidiverer. Vil der udvikle sig en udmålingspraksis, der, som det kan befrygtes, på temmelig mekanisk vis lader straffen stige efter hvert tilbagefald, eller hvilket alternativ frembyder der sig?

Af nyere besvarelser, som ikke har kunnet medtages i årsberetningen, nævnte formanden, at foreningen den 14. september 1973 har taget stilling til forbrugerkommissionens betænkning og til et i forbindelse hermed fremsendt foreløbigt udkast til et særligt kapitel i retsplejeloven om forbrugersager. I sit svar har foreningen vendt sig mod forslaget om, at der til brug for indgivelse af klager til forbrugerklagenævn skal anvendes en klageformular, som bl. a. skal forefindes på dommerkontorerne, „hvis almindelige personale i fornødent omfang skal bistå med udfyldelse af blanketten“. I svaret fremhævedes de betænkeligheder, som knytter sig til, at der både fra klager og modpart let vil kunne opstå den opfattelse, at der ved dommerkontorets medvirken til klagens indgivelse også er taget stilling til dens berettigelse, og at rettens stilling som fuldstændig upartisk instans, dersom sagen senere indbringes for retten, herigennem vil være bragt i fare. Foreningen har endvidere vendt sig imod forslaget om ændringer i retsplejeloven, der tager sigte på behandling af de såkaldte forbruger-sager, og man har tilrådt at afvente, at retsplejerådet fremkommer med et samlet reformforslag vedrørende civilprocessen. For så vidt angår loven om markedsføring har foreningen på linje med præsidenten for Sø- og Handelsretten vendt sig mod et forslag om, at forbrugerombudsmanden i hastesager får hjemmel til at nedlægge foreløbigt forbud ved Sø- og Handelsretten.

Formanden omtalte spørgsmålet om forenkling af ekspeditions-gangen på tinglysningskontorerne, der nu har fundet sin løsning ved justitsministeriets cirkulære af 14. september 1973. Som cirkulæret er udformet, må det i vidt omfang være overladt til et skøn, hvor langt man på det enkelte kontor kan gå i retning af lempelse af kontrol.

Formanden nævnte forsøgene for at prøve effektiviteten af brevforkyndelser, postforkyndelser og stævningsmandsforkyndelser. For-

søget med brevforkyndelser ved retten i Hørsholm havde givet yderst negative resultater i civile sager. Postforkyndelse gav et noget bedre resultat, men førte til længere berammelsestider.

Som den sidste sag vedrørende den konsultative virksomhed nævnte formanden, at foreningen af justitsministeriet uden egentlig høring var blevet anmodet om at tage stilling til et spørgsmål om ændringer i lejeloven, der ville medføre afskaffelse af lægdommerne. Forslaget var fremkommet ved forhandlinger mellem grundejernes landsforbund og lejernes landsorganisation og tiltrådt af boligministeriet og gik udover det nævnte bl. a. ud på oprettelse af bolignævn, der skulle tage stilling til tvister mellem lejere og udlejere vedrørende lejens størrelse, varmebetaling, vedligeholdelse og forbedring, medens andre tvister uanset sagens værdi skulle indbringes for underretten. I den anledning har byretsdommer *H. Kardel* og civildommer *Kisbye Møller* den 27. september 1973 deltaget i et møde i justitsministeriet. De fremsatte her den opfattelse, at medvirken af lægdommere har haft overordentlig stor værdi for retten, og at deres afskaffelse vil medføre, at der i mange sager skal optages syn og skøn. Justitsministeriet har henholdt sig til denne vurdering.

Formanden omtalte herefter loven af 7. juni 1972 om ændring af retsplejeloven, der medførte, at 15 underretskredse blev nedlagt, hvilket dog ikke bevirkede nogen nedgang i by- og herredsdommernes antal, idet de kollegiale retter og enkelte by- og herredsretter blev udvidet, således at der ialt blev oprettet 16 nye stillinger.

Formanden nævnte, at besøgsrejserne til fængelsvæsenets anstalter fortsætter i 1973/74, og at der påregnedes iværksat et dommerkursus på hotel Marina i tiden 4. december-8. december 1973.

Efter at have omtalt økonomi- og budgetministeriets cirkulære af 16. februar 1972 om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner og herunder hovedsamarbejdsudvalget, samt det internationale samarbejde og herunder særlig omtalt, at en dansk domstol i 1. instans kan komme ud for, inden sagen afgøres, at skulle indhente en præjudiciel afgørelse fra fællesskabernes domstol i Luxembourg, gik formanden over til at omtale den lønpolitiske situation.

Formanden indledte dette afsnit med at omtale revisionen af honoraraftalerne af 9. og 10. august 1972, der har medført „loft“ over honoraret i visse hverv. Formanden oplyste, at der endvidere er truffet en hel ny aftale mellem justitsministeriet og Dommerforeningen om

særlige vederlag til dommere for visse hverv, der efter loven ikke skal varetages af dommere, som f. eks. formænd for overlandvæsenkommissionerne. Aftalen er opbygget efter samme principper som honoraraftalen. Hele aftalekomplekset fremsendtes den 16. februar 1973 fra justitsministeriet til økonomi- og budgetministeriet, der først godkendte aftalen den 30. maj 1973. Derefter fremsendtes aftalerne endeligt den 25. juli 1973 til Dommerforeningen, hvor de blev underskrevet den 26. juli 1973. De er herefter underskrevet af justitsministeren, og justitsministeriet har underrettet de forskellige ressortministerier.

Formanden omtalte herefter, at det som led i lønforhandlingerne har været aftalt mellem økonomi- og budgetministeriet og A.C., at der skulle stilles en vis lønpulje til rådighed til gennemførelse af omklassificeringer i et begrænset omfang. Forhandlingerne begyndte i november 1972, og i marts 1973 opnåedes der mellem foreningen og justitsministeriet enighed om at foreslå at søge 5 stillinger ved by- og herredsretterne og 4 dommere ved Københavns byret oprykket til 37. lønramme samt at foreslå det særlige tillæg på 1.200 kr. til dommere i 37. lønramme forøget til 2.400 kr. for de 10 efter indbyggertal største embeder. Resultatet blev sparsomt for foreningen: en oprykning fra 36. til 37. lønramme (dommeren i Kjellerup), en forhøjelse af tillægget til én dommer i 37. lønramme samt – som et resultat af en udefra kommende lønforhøjelse – et tillæg på 1.200 kr. til præsidenten for Højesteret. Endelig nævnte formanden, at den lønsum, hvorom der var tale, for retsvæsenets vedkommende maksimalt udgjorde ca. 70.000 kr.

Om Dommerforeningens stilling i organisationsmæssig henseende udtalte formanden bl. a., at efter at vi som forening havde tilsluttet os Danmarks Jurist- og Økonomforbund og dermed via dette er forbundet med Akademikernes Centralorganisation, skulle alle problemer vedrørende foreningens organisationsmæssige forhold være løst. En vanskelighed står dog tilbage, nemlig at ikke alle dommere er medlemmer af juristforbundet. Bestyrelsen er af den opfattelse, at udviklingen i den allernærmeste tid vil vise, at vi har behov for den forhandlingsret, som kun kan foregå gennem Juristforbundet og A.C., men er på den anden side også af den opfattelse, at vi indtil videre må leve under de vilkår, at vi ikke kan opnå den 100 % tilslutning til juristforbundet, som må være målet.

Efter formandens beretning havde følgende ordet:

Dommer *Julius Paulsen* sagde, at han fandt lempelsen i tinglysningscirkulæret af 14. september 1973 betænkelig, men betænelighederne måtte udryddes i simpelt selvforsvar. Mellem cirkulærets linjer læses, at justitsministeriet vil bære de økonomiske følger af fejl. Er der tænkt på det personlige ansvar? Vil præmierne på forsikringen ikke stige?

Formanden svarede, at det i skrivelsen til Dommerforeningen udtrykkeligt er udtalt, at det må være en forudsætning, at økonomiske tab dækkes af staten, men forinden vil det blive undersøgt, om der er begået fejl. Han ville ikke anbefale at tegne forsikring.

Dommer *Buch*, Varde, udtalte, at han ikke var enig med formanden om forsikring. Sålænge der ikke findes en bestemt regel i loven, må vi have en forsikring.

Dommer *Buch* rejste herefter det spørgsmål, hvor mange jurister der bør tilknyttes de enkelte embeder. Svaret er, at der bør være så mange, at sagerne kan behandles så forsvarligt som muligt af hensyn til publikum. Selvom alt ser såre godt ud, kan ikke-juristerne ikke klare det samme som fuldmægtigene, og publikum får en væsentlig ringere behandling end før. Han henstillede til bestyrelsen, at dette spørgsmål tages med i de fremtidige arbejdsopgaver.

Dommer *Heuerlin* bemærkede vedrørende forsikring, at der ifølge mangeårig retspraksis ikke rejses regressager. Han spurgte, om der kunne siges nogle uforbeholdne ord om tvangsopsparingen af dyrtidsportionerne.

Til det sidste svarede næstformanden, landsdommer *Bjarne Frandsen*, at både Juristforbundet og A.C. nøje har overvejet dette spørgsmål, men der var tale om et politisk spørgsmål, hvor valget var nedsettelse af portionerne eller nedfrysning.

Da ikke flere ønskede ordet til formandens beretning, konstaterede dirigenten, at beretningen var godkendt.

Kassereren, byretsdommer *Frøsig*, forelagde de reviderede regnskaber for foreningen og de under denne hørende legater. Ingen ønskede ordet til regnskabsaflæggelsen, og der gaves decharge.

Dommer *Carsten Jepsen* genvalgtes til formand.

I stedet for højesteretsdommer *Høeg* valgtes landsdommer *Vollmond* og i stedet for civildommer *Ryhøve* valgtes dommer *Svend Aage Christensen*, Ringkøbing, som medlem af bestyrelsen.

Den øvrige bestyrelse, landsdommer *Bjarne Frandsen*, højesteretsdommer *Vetli*, civildommer *Svend Nielsen*, dommer *Halkov*, byretsdommer *Frøsig* og dommer *K. Iversen* genvalgte.

Højesteretsdommer *Hvidt* henstillede til fremtidig iagttagelse, at det i indkaldelsen skrives, hvem der afgår, og hvem der foreslås valgt.

Revisoren, fhv. dommer *Thal Jantzen*, og suppleanten, landsdommer *Robert Dam*, genvalgte.

Da ingen ønskede ordet under eventuelt, sluttede dirigenten generalforsamlingen.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med *Frandsen* som næstformand, *Frøsig* som kasserer og *Iversen* som sekretær.

★

Formanden åbnede årsmødet fredag den 5. oktober 1973 med at byde velkommen til rigsadvokat Per Lindegaard, der talte om „Straffelovsændringerne den 1. juli 1973 og andre aktuelle kriminalpolitiske spørgsmål.“

I den efterfølgende diskussion deltog landsdommer *Bjarne Frandsen*, dommerne *Bruun de Neergaard*, *Anders Christensen*, *Bjerre* og *Carsten Jepsen*.

Fredagens program sluttede med middag for foreningens medlemmer og gæster med damer.

★

Årsmødet den 6. oktober 1973

Formanden bød velkommen til byretsdommer *Kurt Haulrig*, højesteretssagfører *Jon Palle Buhl* og afdehingsleder *Lotte Porsing*, der indledte en diskussion om emnet:

„Medfører retsplejens ydre former en forståelseskluft i vore retsaler.“

Efter indledningens indlæg, der er trykt i Juristen og økonomien 1974 side 25–40, havde retspræsident E. Caspersen, dommer Ulrik og landsdommerne Vollmond og Mundt ordet, hvorefter formanden efter at have takket indlederne og diskussionsdeltagerne sluttede årsmødet.

II

Bestyrelsens virksomhed

Bestyrelsesmøder

I det forløbne år siden udsendelsen af sidste årsberetning har bestyrelsen afholdt møder den 4. oktober 1973, den 17. januar, den 26. april og den 9. august 1974.

Dommerforeningens repræsentation i organisationer og udvalg m. v.

Dommer *Carsten Jepsen* er medlem af repræsentantskabet for Danmarks Jurist- og Økonomforbund og medlem af retsplejerådet.

Landsdommer *Bjarne Frandsen* er næstformand for Danmarks Jurist- og Økonomforbund, medlem af repræsentantskabet for A.C., suppleant i bestyrelsen for A.C. samt formand for retsgruppen (foreningerne under domstole, politi, anklagemyndighed og fængselsvæsen m. v.).

Landsdommer *Frandsen* er endvidere medlem af udvalget angående revision af lovtidendeloven m. v.

Landsdommer *Arne Holmstrup* er medlem af udvalget om den fremtidige organisering af mentalobservationsvirksomheden.

Civildommer *Svend Nielsen* er medlem af det af justitsministeriet nedsatte arbejdsudvalg, der skal gennemgå forskellige aktuelle tinglysningssspørgsmål.

Retspræsident *Eli Caspersen* er medlem af det af justitsministeriet nedsatte udvalg om revision af retsplejelovens 4. bog 2. og 3. afsnit.

Byretsdommer *Kristian Frøsig* er medlem af et af justitsministeriet nedsat planlægningsudvalg vedrørende den frie kriminalforsorg.

Dommer *Kristen Iversen* er Dommerforeningens repræsentant i „Det kriminalpræventive råd“ og medlem af en af rigsadvokaten ned-

sat arbejdsgruppe til udarbejdelse af standarder til blanketter og fortrykte koncepter m. v.

Retspræsident *Erik Andersen* og dommer *Carsten Jepsen* er medlemmer af hovedsamarbejdsudvalget for domstolene.

Landsdommer *Hans-Otto Vollmond* er Dommerforeningens repræsentant i et af justitsministeriet nedsat udvalg til at undersøge mulighederne for at gennemføre en erstatningsordning for ofre for forbrydelser.

Referat af nogle af de behandlede sager.

Dommerembederne i almindelighed

Ajourføring af vigtigere love

På foranledning af en dommer har Dommerforeningen over for justitsministeriet rejst spørgsmålet om det praktiske i at foranledige straffeloven, retsplejeloven, tinglysningssloven og færdselsloven udgivet som nye lovebekendtgørelser og i løsbind.

I Dommerforeningens skrivelse af 10. juli 1973 (j. nr. 38/1973) til justitsministeriet hedder det bl. a.:

„.... at det er ønskeligt, at disse praktisk meget vigtige love stedse foreligger i å jourført form, og foreningen skal derfor henstille, at det bliver gjort til genstand for undersøgelse, om udgivelse af de pågældende love i løsbind vil være mulig. Såfremt dette af tekniske eller økonomiske grunde ikke lader sig gennemføre, må det fremhæves, at der er et stærkt behov for, at de nuværende love, når betydningsfulde lovændringer er gennemført, ved udgivelse af nye lovebekendtgørelser findes tilgængelige i å jourført stand. Specielt skal henvises til behovet for en ny lovebekendtgørelse af borgerlig straffelov efter vedtagelsen af lovene nr. 319 og 320 af 13. juni 1973 om ændringer af borgerlig straffelov (mindre berigelsesforbrydelser samt strafferetlige særforanstaltninger m. m.), der er trådt i kraft den 1. juli 1973.“

Ved justitsministeriets lovebekendtgørelse nr. 69 af 8. februar 1974 er straffeloven å jourført, og særtryk er tilsendt dommerembederne.

Brev- og postforkyndelser

Med skrivelse af 5. februar 1974 fremsendte justitsministeriet en oversigt over nogle forsøgsresultater vedrørende nogle i tiden 1. oktober

1972-31. maj 1973 ved nogle embeder iværksatte forsøg med brev- og postforkyndelser og anmodede om en udtalelse om et udkast til cirkulærskrivelse om forkyndelser til domstolene, politiet og anklagemyndigheden.

I svar af 3. april 1974 (j. nr. 9/1974) har Dommerforeningen udtalt:

„Forkyndelse ved stævningsmand må ud fra retsvæsenets synspunkt klart foretrækkes som den hurtigste og mest effektive forkyndelsesmåde. Stævningsmanden indfinder sig, når han ved, at han kan træffe adressaten, og i tilfælde af flytning indenfor kommunen forkyn-der han stævningen på den nye adresse og giver stævningen påtegning om adresseændringen.

Brevforkyndelse er billigere, men som også forsøgsresultaterne viser, er denne forkyndelsesmåde lidet effektiv og slet ikke egnet i fogedsager og borgerlige sager. Hertil kommer det merarbejde, som pålægges kontorpersonalet, idet der i forbindelse med afsendelsen skal foretages visse kontormæssige funktioner, herunder i et vist omfang fotokopiering af bilagene, og der skal føres kontrol med, om der kommer svar. Brevforkyndelse egner sig derfor kun til benyttelse i sådanne tilfælde, hvor der må skønnes at være stor sandsynlighed for, at den pågældende adressat vil bekræfte modtagelsen af det tilsendte dokument.

Postforkyndelse er efter forsøgsresultaterne noget mere effektiv forkyndelse end brevforkyndelse og noget billigere end forkyndelse ved stævningsmand. Foretagne beregninger synes dog at vise, at anvendelse af postforkyndelse kun betyder en meget lille besparelse i forhold til forkyndelse ved stævningsmand, jfr. nedenfor anførte eksempel:

100 forkyndelser med afleveringsattest à 0,70 kr. i porto	
+ 4,50 kr.	520 kr.
25 heraf forgæves, som derefter overgives til stævningsmand	175 kr.
	695 kr.
100 forkyndelser ved stævningsmand	700 kr.
Besparelse	5 kr.

I ovenstående eksempel er ikke taget hensyn til eventuel større portoudgift, hvis brevene vejer over 20 gr., og på den anden side er

der ikke foretaget beregning af kørselsudgiften til stævningsmanden.

Med henvisning til det foran anførte må det efter Dommerforeningens opfattelse forekomme mindre rimeligt at give afkald på de fordele, som er forbundet med forkyndelse ved stævningsmand, og det er i den øjeblikkelige situation, hvor adskillige embeder har vanskeligheder som følge af personaleloft og ansættelsesstop, betænkeligt at indføre ordninger, der pålægger personalet ved dommerkontorerne et merarbejde af ikke ganske ubetydeligt omfang. Dommerforeningen skal derfor foreslå, at udsendelsen af den pågældende cirkulærskrivelse stilles i bero. Subsidiært foreslås, at ordet „henstille“ i linie 16 fra oven og linie 4 fra neden ændres til „anbefale“.

Statens centrale indkøbsordning

I en til Dommerforeningen fremsendt skrivelse har dommerne i Ribe amt med henvisning til den fra justitsministeriet den 25. januar 1974 udsendte cirkulærskrivelse til underretterne, hvorefter dommerembederne fremtidig skal være omfattet af statens centrale indkøbsordning, udtalt betænkelighed ved at underkastes en sådan aftale. De anførte i skrivelsen, at den i cirkulærskrivelsen omhandlede adgang til fritagelse ikke kan råde bod herpå, samt at dommerne må finde det naturligt, at indkøb i videst muligt omfang foretages på lokalt plan. Endelig henviste de til, at det vil stille såvel økonomiske som pladmæssige krav, hvis alle indkøb skal foretages centralt, idet en sådan ordning vil føre til køb af større enheder.

I den anledning har formanden den 26. februar 1974 haft en forhandling med embedsmændene i justitsministeriets 1. kontor, og en telefonisk drøftelse af de rejste problemer med statens kommitterede i indkøbsspørgsmål Erik Fischer.

Dommerforeningen har herefter i skrivelse af 1. marts 1974 (j. nr. 12/1974) til de nævnte dommere bl. a. udtalt:

„.... Både under forhandlingerne i justitsministeriet og under drøftelsen af sagen med den kommitterede for statens indkøb var der enighed om, at formålet med den centrale indkøbsordning måtte være at skaffe bedst mulige vilkår for dommerembedernes indkøb. Det kunne ikke være meningen, at indkøb i mindre enheder eller af hastende karakter skulle foregå centralt, men der måtte tilstræbes en balance. Den kommitterede for statens indkøb fremhævede imidlertid, at staten i modsætning til kommunerne ikke kunne tage noget hensyn til at støtte lokale handlende. Afgørende for, om indkøbet

burde ske på lokalt plan eller gennem den centrale indkøbsordning måtte alene være, om der alle forhold taget i betragtning opnåedes det for staten bedste og mest hensigtsmæssige indkøb, og i denne afvejning måtte også indgå, om den ene eller den anden ordning medførte større eller mindre administrativt besvær.

Med henvisning til foranstående mener foreningen at burde henstille, at man nu gennem praktiske erfaringer søger at få overblik over, hvilke fordele og hvilke ulemper den ved cirkulærskrivelsen af 25. januar 1974 indførte nyordning medfører for dommerembederne. Hvis erfaringerne viser, at et eller flere dommerembeder må anse det for mest hensigtsmæssigt og i administrativ henseende også billigst at indkøbe lokalt i stedet for at gøre brug af de centrale indkøbsordninger, der tilbydes, vil dette – sådan har foreningen i hvert fald forstået det – uden vanskelighed kunne imødekommes, men da man må forvente, at også revisionsdepartementet vil interessere sig for disse indkøbsspørgsmål, bør der i så fald ske en registrering af det eller de pågældende embeder hos den kommitterede for statens indkøb, således at denne kan være klar over, at disse embeder indkøber lokalt. Denne registrering kan finde sted ved direkte henvendelse til den kommitterede eller, om man vil foretrække det, gennem Dommerforeningens formidling.

Da bestilling af kontormaskiner fortsat skal ske gennem rigspolitichefen, vil det i det væsentlige være indenfor området: Kontorartikler samt papir og tryksager, at der kan være behov for lokalt indkøb, og her vil navnlig størrelsen af den pågældende enhed kunne være vejledende.“

Skifteret

Offentlighedens adgang til skiftesaglisterne

I anledning af en skrivelse af 24. september 1973 fra justitsministeriet til Dommerforeningen angående spørgsmålet om, hvorvidt der bør søges foretaget begrænsninger i pressens adgang til at offentliggøre oplysninger fra dommerkontorernes skiftesaglisters, har Dommerforeningen i skrivelse af 12. oktober 1973 (j. nr. 64/1973) til justitsministeriet udtalt, „at der efter Dommerforeningens opfattelse ikke er tilstrækkeligt grundlag for at foretage generelle begrænsninger i offentlighedens adgang til skiftesaglisterne. Et forbud vil ikke tilstrækkeligt kunne begrundes i hensynet til den afdødes familie eller på-

rørende, og offentliggørelse af saglistens oplysninger om navnene på de afdøde med angivelse af stilling, bopæl og alder ses ikke at kunne volde skade eller ulempe.“

Fogedret

Sager vedrørende udsat bohøve

Med skrivelse af 11. marts 1974 fremsendte justitsministeriet et notat om behandlingen af sager vedrørende udsat bohøve, hvoraf fremgår, at en arbejdsgruppe under justitsministeriets strukturudvalg vedrørende politiet har peget på det ønskelige i, at politiets opgaver i forbindelse med transport, opbevaring og realisation af udsat bohøve indskrænkes. Der har i den anledning af justitsministeriet været rettet henvendelse til socialministeriet om spørgsmålet, men kommunernes landsforening og Københavns kommunes socialdirektorat har i erklæringer af henholdsvis 13. januar 1972 og 3. maj 1972 udtalt sig imod, at de pågældende opgaver overgår til kommunernes sociale forvaltninger, og hertil har socialministeriet i en skrivelse af 12. juni 1972 henholdt sig.

Det fremgår af sagen, at justitsministeriet påny har overvejet mulighederne for en ændret fremgangsmåde ved behandlingen af disse sager, og af notatet fremgår, at arbejdsgruppen som en subsidær løsning har peget på en ordning, der i nogle år har været praktiseret i Ålborg. Her foretages flytning og opbevaring af et i forvejen godkendt flyttefirma. Dette indebærer, at politiet kun kommer i aktivitet i de relativt få tilfælde, hvor egentlig politimæssig assistance er påkrævet. Der foretages ikke registrering af indboet. Politiet overtager dog også her det økonomiske ansvar for flytning og opbevaring. Såfremt en gennemførelse af arbejdsgruppens principale forslag ikke er gennemførlig, anser arbejdsgruppen det for mest hensigtsmæssigt at søge en løsning ud fra de erfaringer, man har indvundet i Ålborg, men da politiet efter denne løsning normalt ikke bliver indblandet i udsættelsesforretningerne, findes det ikke hensigtsmæssigt, at politiet skal sørge for betaling af flytning og opbevaring samt iøvrigt bære det økonomiske ansvar. I stedet foreslås udgifterne ved flytning og opbevaring m.v. foreløbigt eller endeligt afholdt af det sociale udvalg.

I Dommerforeningens svar af 10. april 1974 (j. nr. 22/1974) hedder det:

„Retsvæsenet kan næppe siges at have nogen direkte interesse i,

om de opgaver, der opstår i forbindelse med en udsættelsesforretning med hensyn til transport, opbevaring og eventuel realisation af bohøve, som hidtil varetages af politiet eller overgår til de sociale myndigheder, men man mener dog at skulle pege på, at disse opgaver i praksis som regel løses, uden at de er til større byrde for politiet. I de fleste tilfælde indskrænker politiets opgave sig i så henseende til at træffe aftale med den pågældende lejer og med en vognmandsforretning om, hvorledes der skal forholdes, og en overflytning af disse opgaver til socialforsorgen kan næppe antages at indeholde en rationaliseringsgevinst af nogen betydning. Hertil kommer, at fogeden efter retsplejelovens § 480, stk. 3, har adgang til at begære politiets bistand til gennemførelse af udsættelsesforretningen, og af denne adgang gøres der regelmæssig brug, idet erfaringerne viser, at udsættelsesforretninger indebærer en risiko for, at den, der skal udsættes, eller hans pårørende modsætter sig forretningens gennemførelse, og der kan ved sådanne lejligheder let fremkaldes voldsomme udbrud af følelsesmæssig art. Ved overgang til en nyordning, hvorefter de sociale myndigheder skal drage omsorg for den udsattes bohøve, vil man derfor let kunne komme ud for tilfælde, hvor der til gennemførelse af en udsættelsesforretning skal være ikke en, men to administrative myndigheder til stede, nemlig politiet og vedkommende sociale myndighed.

For så vidt angår det subsidære forslag om indførelse af en ordning efter de retningslinier, som i notatet er anført vedrørende Ålborgordningen, skal bemærkes, at en ordning som den foreslåede ikke synes at indebære tilstrækkelige garantier for, at der ikke kan ske misbrug, og særligt synes det nærliggende, at en ordning, hvorefter et privat vognmandsfirmas fjerner og opbevarer bohøvet, uden at dette blot i store træk er registreret, kan give anledning til erstatnings-sager mod det offentlige, særligt hvis bohøvet senere realiseres.

Dommerforeningen må som følge af det foran anførte foretrække, at den nuværende ordning opretholdes, idet den efter alle erfaringer fungerer tilfredsstillende, og idet en nyordning ikke synes at indebære nogen samfundsmæssig rationaliseringsgevinst.

Om samarbejdet mellem fogedretterne og de sociale myndigheder skal oplyses, at der normalt ikke gennemføres en udsættelsesforretning, forinden der har været givet de sociale myndigheder lejlighed til at undersøge, om der er grundlag for at yde den pågældende familie en sådan støtte, at udsættelsesforretningen kan afværges.“

Tinglysning

Justitsministeriet har hørt Dommerforeningen om et udkast til cirkulærskrivelse til tinglysningsdommerne om fremskyndelse af ekspeditionen af tinglysningsdokumenter og udkast til cirkulære om ophævelse af bestemmelserne om tørstempling og perforeringsstempel.

I Dommerforeningens skrivelse af 29. august 1973 hedder det:

.....
„Dommerforeningen må være af den opfattelse, at der må lægges størst vægt på, at der søges iværksat en fremskyndelse af ekspeditionen ved ekstraordinær indsats én gang for alle på de tinglysningskontorer, som gennem længere tid ikke har kunnet overholde 10 dages-fristen. Der bør gives tilladelse til antagelse af den fornødne midlertidige medhjælp. Overarbejde bør kun i begrænset omfang anvendes, men er faringerne taler for, at ekstramandskab ret hurtigt kan oplæres til at udføre det mindre kvalificerede, men alligevel tidkrævende arbejde, der indgår som en ikke ubetydelig del af kontorets daglige arbejde. I særligt grelle tilfælde bør eventuel assistance ydes fra andre tinglysningskontorer ved midlertidig udstationering af kvalificeret personale. Iøvrigt skal vedrørende udkastet til cirkulærskrivelse særligt anføres:

ad Konferering.

Det bør overvejes, om ikke konferering i betydeligt omfang kan undgås ved anvendelse af fotokopier i stedet for genparter. Der er under voteringen udtalt betænkelighed ved at give pengeinstitutter og advokater, der er tinglysningskontoret bekendt, en slags præferencestilling. I de mindre byer vil både lokale pengeinstitutter og advokater altid være tinglysningskontoret bekendt, men det er ikke det almindelige indtryk, at dokumenter fra disse anmeldere er bedre eller i mere behørig form end andre dokumenter. Der er almindelig enighed i bestyrelsen om, at konferering eller den kontrol, der skulle træde i stedet herfor, ikke bør foretages af den, der registrerer dokumenterne. Registratør bør koncentrere sig om en prøvelse af dokumentet og den rigtige indførelse af dette i tingbogen.

ad Revision.

Der er indenfor bestyrelsen en stærkt udtalt betænkelighed ved at gøre revisionen mindre effektiv og i visse tilfælde helt udelade den.

Specielt må der i højere grad end ovenfor under konferering anført næres betænkelighed ved at give dokumenter fra pengeinstitutter og advokater, som er tinglysningskontorerne bekendt, en præferencestilling. Såfremt det fastholdes, at revisionen skal gøres mere lemfældig for at opnå hurtigere ekspedition, må det foretrækkes, at der gives en generel bestemmelse om, at visse let overskuelige dokumenter, f. eks. enkeltstående pantebreve, kan passere uden revision.

Til udkastet om cirkulære vedrørende aflysningsstempel på pantebreve og om afskaffelse af tørstempling haves intet at bemærke, men der må ikke knyttes alt for store forventninger til den arbejdsbesparelse, som herigennem vil kunne opnås.

Dissens.

Et medlem af bestyrelsen har givet udtryk for stor betænkelighed ved, at der udsendes en cirkulærskrivelse, som åbner mulighed for en mere lemfældig konferering og revision, og har udtalt følgende:

Den tillid, som tinglysningsvæsenet med rette nyder, må ikke sættes over styr. Der må derfor ikke slækkes på kravene til konferering og revision. De øjeblikkelige vanskeligheder på enkelte tinglysningskontorer må afvikles gennem overarbejde og/eller ekstra mandskab.

Konfereringen bør dog under alle omstændigheder snarest søges afløst af fotokopiering eller mikrofotografering, der ikke alene er arbejdsbesparende, men tillige langt sikrere. Finder man ikke denne vej farbar, bør det overvejes at lade advokater og pengeinstitutter selv bekræfte genparternes rigtighed, således at statskassen får regres i tilfælde af fejl. Konferering kan da foretages stikprøvevis eller helt undlades.“

Der henvises til justitsministeriets cirkulære af 14. september 1973.

Betænkninger og lovudkast

Justitsministeriet har hørt Dommerforeningen om en række betænkninger og lovudkast. Nedenfor refereres foreningens svar i nogle af de sager, der har særlig interesse for dommerstanden.

Betænkning nr. 679 om erstatning for personskade

I skrivelse af 20. december 1973 (j. nr. 15/1973) har foreningen bl. a. udtalt:

„... at udvalgets undersøgelser viser, at der er behov for en samordning af de privatretlige regler om personskadeerstatning og forsørgertabserstatning på den ene side og den parallelle lovgivning, tildels af nyere dato, om sociale ydelser på den anden side, og man er enig med udvalget i, at et lovgivningsinitiativ er ønskeligt for at opnå en passende ensartethed og konsekvens i retstilstanden på dette område. Man kan tiltræde de af udvalget opstillede hovedprincipper for en sådan samordning (betænkningen s. 26), og især finder man det – ikke mindst af procesbesparende grunde – værdifuldt, at regres-søgsmål søges undgået. Den overvejende opfattelse i Dommerforen- ingens bestyrelse er, at det er rimeligt og hensigtsmæssigt at gennemføre en lov, gældende generelt for hele det berørte område, fremfor at foretage ændringer i de enkelte sociale loves regresregler. Man er herved opmærksom på, at de nye regler vel kan give anledning til fortolkningstvivl, ligesom afgrænsningen over for den øvrige erstat- ningsret kan rejse nye juridiske problemer, men man finder dog, at disse betragtninger og betænkeligheder ved at fravige dansk rets- tradition med hensyn til lovgivning på erstatningsrettens område må vige for den åbenbare fordel ved en sammenfatning af dansk rets regler om personskade m. v. i én lovtekst, som regulerer de uafklarede retsspørgsmål i deres naturlige sammenhæng med de øvrige gældende regler om personskade- og forsørgertabserstatning; at man i denne forbindelse går lidt videre og tager beslægtede spørgsmål op til lov- givningsbehandling, har man intet at indvende imod.

Dommerforeningen har ingen væsentlige indvendinger mod lov- forslagets tekst, men man må dog tage forbehold over for forslagets § 4, stk. 3, og § 5, stk. 2, som formentlig bør overvejes nærmere ud fra familieretlige synspunkter, jfr. herved universitetslektor Nørgaards ar- tikel om emnet i Juristen 1973 s. 383 ff. Ligeledes finder man lem- pelsesreglen i forslagets § 6 temmelig vidtgående, og da den berører problemer, der er fælles for personskade og tingsskade, jfr. herved betænkningens s. 35, bør bestemmelsen muligvis afvente en mere omfattende lovgivning.

Hvad endelig angår udvalgets synspunkter om erstatningsniveau ved invaliditet og forsørgertab skal man oplyse, at det synes at være en udbredt opfattelse i dommerkredse, at den af udvalget omtalte udvikling i retspraksis, som bl. a. er kommet til udtryk i nyere højeste- retspraksis, må formodes at fortsætte, således at man efterhånden kan forvente en forhøjelse af erstatningsniveauet, som vil tendere mod

at gå udover, hvad der blot følger af stigningen i prisniveauet og forringelse af pengeværdien. Det ligger i sagens natur, at man næppe gennem ændringer i domspraksis kan forvente pludselige spring opad, men må forudse en jævn udvikling. Dommerforeningen må imidler- tid på grund af de mange modstridende hensyn, der må tages ved fastsættelse af erstatning, give sin tilslutning til udvalgets opfattelse, som er, at emnet ikke er egnet til lovgivning. Man er dog ikke util- bøjelig til at mene som udvalget, at gennemførelsen af det af dette udarbejdede lovforslag vil kunne støtte den igangværende udvikling – på samme måde som det noget højere niveau for invaliditetserstat- ninger efter ulykkesforsikringsloven og ophævelse af grænser for lov- pligtige ansvarsforsikrings dækningspligt ved personskade må for- modes at virke i samme retning.“

Kriminalforsorsudsudvalgets betænkning om prostitution

I sit svar af 17. august 1973 (j. nr. 36/1973) har foreningen bl. a. udtalt:

„... at Dommerforeningen af de i betænkningen anførte grunde kan tilslutte sig forslaget om ophævelse af straffelovens § 199.

.....

For så vidt angår spørgsmålet, om ophævelsen af straffelovens § 199 bør have til følge, at der sker ændringer i straffelovgivningen vedrørende alfonser, kan Dommerforeningen tilslutte sig det stand- punkt, som plenarudvalgets flertal har indtaget, nemlig at bestem- melserne i straffelovens § 229, stk. 3 og 4 bør opretholdes, og at det vil være tilstrækkeligt, for så vidt angår de såkaldte passive alfonser, at føje en bestemmelse til straffelovens § 229, stk. 3, om, at der under formildende omstændigheder kan anvendes hæfte eller bøde eller under særligt formildende omstændigheder ske strafbortfald.

Til forslaget om, at strafferammen i straffelovens § 229, stk. 4, ændres til at omfatte bøde og hæfte, haves intet at bemærke.“

Registerudvalgets delbetænkning om private registre

I sit svar af 5. december 1973 (j. nr. 62/1973) har Dommerforenin- gen med henvisning til det i betænkningen indeholdte udkast til lov om private registre udtalt:

„ad § 5, stk. 3.

Bestyrelsens flertal har under voteringen udtalt alvorlig betænkelighed ved bestemmelsen i dens nuværende formulering og kan i så henseende slutte sig til den mindretalsudtalelse, som er gengivet i betænkningen side 43–44. De i den foreslåede regel indeholdte begrænsninger må befrygtes ikke at få nogen betydning i praksis, når henses til, at det er overladt til private bureauer at skønne over, om „forholdet er af væsentlig betydning for bedømmelsen af den pågældendes økonomiske soliditet og kreditværdighed“. Såfremt den foreslåede bestemmelse ikke kan udelades eller begrænses til kun at angå checkbedragerier og lignende, hvis betydning for kreditværdigheden er åbenbar, finder man at burde henstille, at det i hvert fald pålægges registernævnet specielt at følge bureauernes praksis på dette område med henblik på at skride ind, selv om der ikke foreligger nogen klage fra den, hvem oplysningen angår.

ad § 7, stk. 1.

Bestyrelsens flertal finder, at bestemmelsen om, at kreditoplysningsbureauet inden 1 måned efter registreringen skal give meddelelse herom til enhver, der første gang optages i registret, bør udgå. Der henvises herved til den argumentation, som er fremført af et mindretal indenfor kommissionen, se betænkningen side 68–70, som man kan tilslutte sig. Man lægger i så henseende navnlig vægt på, at den registrerede i almindelighed ikke kan antages at have interesse i at få meddelelse om, at han er optaget i et register. Der gives ham ikke herigennem nogen yderligere beskyttelse, og i de fleste tilfælde vil det for den pågældende være en kilde til ærgrelse at få en meddelelse af denne art, selv om registreringen indhold er rigtig, hvad den vil være i de fleste tilfælde.

To af bestyrelsens medlemmer mener, at § 7, stk. 1, er nødvendig, og at der ikke bør ske ændringer i afgrænsningen af de registreringer, som ikke medfører meddelelsespligt.“

*Bødeforelægsgrænsen i retsplejelovens § 391, stk. 1,
og værdigrænsen for udenretlig konfiskation i retsplejelovens
§ 931, stk. 4*

I skrivelse af 4. december 1973 har justitsministeriet anmodet Dommerforeningen om en udtalelse angående spørgsmålet om som led i almindelige rationaliseringsbestræbelser at ophæve eller forhøje bødeforelægsgrænsen i retsplejelovens § 931, stk. 1, og beløbs- eller værdigrænsen for udenretlig konfiskation i § 931, stk. 4.

I skrivelse af 2. januar 1974 (j. nr. 85/1973) har Dommerforeningen udtalt, at foreningen ikke nærer større betænkeligheder ved en fuldstændig ophævelse af værdigrænserne i § 931, men at man dog vil anse det for mest tilrådeligt indtil videre kun at foretage en forhøjelse af grænserne, og Dommerforeningen kan i så henseende tiltræde rigsadvokatens forslag om en forhøjelse af disse til 2.000 kr.

Justitsministeriet har fremsat lovforslag, hvorefter de pågældende grænser ophæves.

Formuerettens generalklausuler (j.nr. 20/1974)

Med skrivelse af 13. marts 1974 har justitsministeriet til udtalelse fremsendt en af professor, dr. jur. Stig Jørgensen afgivet foreløbig redegørelse, hvori der fremsættes forslag om, at der indsættes en ny generel ugyldighedsbestemmelse i aftaleloven.

Dommerforeningen har svaret ministeriet, at bestyrelsens flertal anbefaler, at der indføres en ny generalklausul. Man har dog samtidig udtrykt betænkelighed ved formuleringen og henstillet, at der søges opstillet mere præcise kriterier for tilsidesættelsen af aftaler. Dommerforeningen har endvidere anbefalet, at forslagets stk. 2 ændres i overensstemmelse med et af forbrugerkommissionen fremsat ændringsforslag, hvori det udtrykkeligt anføres, at der ved afgørelsen kan tages hensyn også til forholdene efter aftalens indgåelse.

Betænkning nr. 684 om ændring af skiftelovgivningen

I foreningens svar af 8. februar 1974 (j. nr. 50/73) hedder det:

„Dommerforeningen kan tiltræde, at reglerne om skifte, der i mange henseender må anses for utidssvarende, underkastes en gennemgribende revision. Betænkningens forslag må i så henseende anses for velegnet til gennemførelse, idet særligt forslagets bestemmelser om

privat skifte og om udvidelse af skifterettens kompetence formentlig vil kunne bevirke en mere smidig afvikling af en række skiftesager. På den anden side skal man dog bemærke, at adskillige skifteretter – på grund af reglernes utidssvarende karakter – på mange punkter formentlig allerede har tillempt en mere praktisk fremgangsmåde, således at lovforslagets gennemførelse næppe vil medføre så store praktiske fordele, som man ved sammenligning med de nugældende bestemmelser umiddelbart skulle tro.

Vedrørende forslagets enkelte bestemmelser bemærkes:

ad § 11.

Ved flere skifteretter følges den praksis, at et antal advokater fungerer som „faste medhjælpere“ for skifteretten. Denne ordning, der er særdeles praktisk og medvirker til en hurtig og smidig afvikling af boerne, bør fortsættes, således at eksekutorerne fortrinsvis udpeges blandt de hidtidige faste medhjælpere. Det bør i denne forbindelse eventuelt overvejes i hver retskreds at beskikke et antal advokater – jfr. ordningen med beneficerede advokater – til at varetage hvervet som eksekutor i tilfælde, hvor der ikke er truffet bestemmelse herom i testamente, eller hvor arvingerne ikke fremsætter velbegrundet ønske om beskikkelse af en anden advokat.

Iøvrigt bemærkes, at der ikke i alle retskredse kan påregnes at være den fornødne advokathjælp til rådighed, hvorfor skifteretten kan komme til at behandle flere boer end forudsat i lovforslaget.

ad § 14.

Man har intet at indvende imod, at erstatningsansvaret for eksekutors fejl bæres af staten. Efter den nugældende ordning må såvel eksekutorer som medhjælpere stille sikkerhed, sædvanligvis i form af forsikring. Denne ordning fungerer både praktisk og hurtig, idet forsikringsselskaberne erfaringsmæssigt altid omgående udbetaler erstatning, når skifteretten stiller krav herom. Statens overtagelse af erstatningsansvaret bør af hensyn til arvinger og kreditorer forudsætte, at skifteretten selv tager stilling til sådanne erstatningsspørgsmål, eventuelt dog med rekursadgang til justitsministeriet, såfremt en arving eller kreditor ikke er tilfreds med skifterettens afgørelse.

ad § 45, stk. 2.

Denne bestemmelse vil medføre en stor lettelse i skifteretternes ar-

bejde. Teksten bør dog tydeliggøres ved at ændre „arv“ til „arvelodder“.

ad § 57, stk. 2.

Forslaget vil formentlig fjerne de uklarheder, som bestemmelsen hidtil har givet anledning til i praksis. Man kan ikke anbefale en forhøjelse af 20.000 kr. grænsen.

Dommerforeningen kan iøvrigt anbefale, at retsplejelovens § 1020 ændres som foreslået af udvalget, ligesom man skal henstille, at der tages initiativ til ophævelse af den utidssvarende bestemmelse i § 38 i lov om statens regnskabsvæsen og revision, jfr. betænkningen side 44, spalte 2.

Bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 58 bør formentlig overføres til skifteloven, jfr. herved Dommerforeningens udtalelse vedrørende forslaget til en ny konkurslov (L.A. 1971 44002-11).“

Gengivelse af domfældtes navn ved domsafsigelse i straffesager

I skrivelse af 22. juni 1973 har justitsministeriet anmodet Dommerforeningen om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om at indføre en bestemmelse i retsplejeloven om, at retten ved domsafsigelse i en straffesag kan bestemme, at domfældtes navn ikke må gengives offentligt. Der er henvist til, at strafferetsplejeudvalget har behandlet spørgsmålet i sin betænkning om efterforskning i straffesager med videre (nr. 622/1971), samt at spørgsmålet også har været overvejet af folketingets retsudvalg under behandlingen af forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod utilsigtede bivirkninger af straffedomme.

I Dommerforeningens svar af 17. august 1973 (j. nr. 40/1973) hedder det bl. a.:

„... at foreningen må nære afgjort betænkelighed ved indførelse af en regel om, at der i forbindelse med domsafsigelse åbnes adgang til at udstede forbud mod offentliggørelse af en domfældts navn. Fra princippet om retsplejens offentlighed bør der kun gøres undtagelser, når ganske særlige grunde gør det påkrævet. Det er utvivlsomt et virksomt led i den generalpræventive virkning, som knytter sig til en straffebestemmelse, at overtrædelse af lovbudet foruden straf kan medføre offentlig omtale. Foreningen kan derhos tilslutte sig flertallet i strafferetsplejeudvalget, når dette i betænkningen side 15 udtaler, at det vil være vanskeligt at opstille et kriterium, der vil gøre

det muligt at træffe ensartede afgørelser om, hvornår domfældtes navn ikke må offentliggøres.

Det følger af det anførte, at Dommerforeningen – såfremt en bestemmelse som den foreslåede skulle blive gennemført – må tillægge det stor betydning, at udformningen af bestemmelsen sker således, at det ved bestemmelsen hjemlede forbud klart får undtagelsens karakter og kun kan anvendes, når ganske særlige hensyn til domfældte taler derfor, og ingen offentlig interesse taler imod.“

Tinglysningssudvalgets redegørelse om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet og forslag til ændring af tinglysningsloven. I foreningens svar af 12. juni 1974 til justitsministeriet (j. nr. 29/1974) hedder det bl. a.:

„ad § 8, stk. 3.

Som begrundelse for dette forslag henviser tinglysningsudvalget til, at der formentlig i videre omfang end det er tilfældet under den eksisterende retstilstand vil fremkomme indsigelser mod et anmeldt dokumentets gyldighed, såfremt udvalgets forslag til ændring af tinglysningslovens § 27, stk. 1, gennemføres, idet dette ændringsforslag indebærer en vis forlængelse af det tidsrum, hvor der kan fremsættes indsigelser mod dokumentets gyldighed. Tinglysningsudvalget forudsætter endvidere, at tinglysningsdommerne efter ændringen i større omfang på eget initiativ vil tage spørgsmålet om dokumenternes gyldighed op til undersøgelse.

I justitsministerens bemærkninger til lovforslaget er det udtalt, at forslaget ændrer den bestående retstilstand i to retninger „dels således at en undersøgelsespligt for tinglysningsdommeren lovfæstes, dels således at undersøgelsespligten kommer til at omfatte alle former for ugyldighed“. Såfremt lovforslaget tilsigter, hvad særligt de citerede bemærkninger til lovforslaget kan give anledning til at antage, at pålægge tinglysningsdommeren en større arbejdsbyrde og et forøget ansvar, må Dommerforeningen udtale sine betænkeligheder ved lovforslagets gennemførelse. Antallet af tinglysningsdokumenter har i de senere år været stadigt stigende med den følge, at en række tinglysningskontorer ikke har kunnet overholde tinglysningslovens frist på 10 hverdage for indførelse af dokumenter i tingbogen. På andre tinglysningskontorer har fristens overholdelse kun kunnet gennemføres ved ekstraordinær indsats fra personalets side gennem længere perio-

der ad gangen. Hvis lovgivningsmagten nærer en forventning om, at lovens vedtagelse skal efterfølges af en større aktivitet fra tinglysningsdommerens side med hensyn til en mere indgående prøvelse af de dokumenter, der indleveres til tinglysning, kan en sådan prøvelsespligt kun efterkommes, hvis der samtidig gennemføres en betydelig oprustning både af det juridisk uddannede personale og det kontorpersonale, som er tilknyttet tinglysningskontorerne. En sådan personaleforøgelse ville komme i åbenbar modstrid med de besparelser- og rationaliseringsforanstaltninger, som på anden måde søges gennemført. Der henvises herved både til det såkaldte ansættelsesstop og til de rationaliseringsbestrebelses, som har fundet sit udtryk i en cirkulærskrivelse fra justitsministeriet af 14. september 1973, i hvilken det pålægges tinglysningskontorerne at søge gennemført en forenkling af ekspeditionen af tinglysningsdokumenter blandt andet derved, at revisionen gøres mere lemfældig. Dette har medført, at revisionen for en række tinglysningsdokumenters vedkommende kun bliver stikprøvevis.

Dommerforeningen mener derhos at burde gøre opmærksom på, at lovforslaget kan få til følge, at der i større omfang end det nu er tilfældet rejses erstatningssager mod statskassen med påstand om erstatning for et tab, som kan være opstået, enten ved at tinglysningsdommeren med urette tilbageholder et dokument, fordi der er opstået mistanke om dets ugyldighed, eller ved at et dokument bliver tinglyst, uagtet en mere indgående prøvelse af dokumentet kunne have afsløret dets ugyldighed.

Endelig skal Dommerforeningen som sin største betænkelighed ved lovforslagets bemærkninger om, at der lovfæstes en undersøgelsespligt for tinglysningsdommeren, udtale, at der herved kan skabes en falsk tryghedsfølelse hos modtageren af et tinglyst dokument. Modtageren kan forledes til at tro, at det offentlige ved tinglysningen indestår for, at alt er i orden. Viser det sig senere, at dette ikke er tilfældet, vil den, der har lidt tab, rette sin kritik imod det offentlige, i dette tilfælde tinglysningsdommeren.

Såfremt lovforslaget ikke tilsigter at pålægge tinglysningsdommeren en egentlig tinglysningsmæssig prøvelsespligt som en ekstra byrde, men har til formål at give tinglysningsmyndighederne den fornødne klare hjemmel til at standse et dokument, om hvis gyldighed der er rejst indsigelse af trediemand, eller som er åbenlyst mistænkeligt på grund af sit indhold, har Dommerforeningen ingen indvendinger

imod den foreslåede nyordning, og foreningen er af den opfattelse, at forslaget kan forstås på denne begrænsede måde og vil foretrække denne fortolkning.

ad § 8, stk. 4.

Også den heri foreskrevne indberetningspligt vil medføre en arbejdsforøgelse for personalet på tinglysningskontorerne. Herom henvises til de ovenstående bemærkninger.

Hvad angår selve indførelsen af en indberetningspligt, har Dommerforeningen overfor justitsministeriet på et tidligere tidspunkt udtalt, at foreningen principielt må nære betydelig betænkelighed ved domstolenes medvirken. Denne betænkelighed skyldes den tvivl, som en sådan medvirken vil kunne rejse med hensyn til domstolenes neutralitet og upartiskhed, herunder deres habilitet ved behandlingen af straffesager, der helt eller delvist bygger på oplysninger, der er meddelt af domstolene. Dersom indberetning om formodede overtrædelser kan ske på grundlag af generelle forskrifter og ikke ud fra konkrete vurderinger, vil disse betænkeligheder væsentligt afsvækkes.

ad § 15 a.

Dommerforeningen har intet at indvende imod forslaget, der tilsigter at imødegå misbrug af rykningsklausuler.

ad § 27, 1. pkt.

Dommerforeningen kan tiltræde, at gyldighedsvirkningen knyttes til det tidspunkt, da dokumentet er udleveret eller afsendt fra tinglysningskontoret.

Ændring af straffeloven (Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet)

Dommerforeningen har den 22. juli 1974 skrevet følgende til justitsministeriet (j. nr. 21/1974):

„Med skrivelse af 15. marts 1974 (j. nr. LA 1973-20002-33) har justitsministeriet fremsendt straffelovrådets udtalelse om økonomisk kriminalitet samt et af justitsministeriet på grundlag af udtalelsen udarbejdet udkast til lov om ændring af borgerlig straffelov (Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet) og anmodet om en udtalelse. Med henvisning hertil og til det af justitsministeren den 5. april 1974 fremsatte lovforslag skal Dommerforeningen udtale:

Når henses til, at borgerlig straffelov af 15. april 1930 siden lovens ikrafttræden i 1932 kun i ringe omfang er undergået ændringer for så vidt angår lovens bestemmelser i kapitel 28: Berigelsesforbrydelser og i kapitel 29: Andre strafbare formuekrænkelser, og når samtidig henses til, at samfundsforholdene inden for dette tidsrum af mere end 40 år har ændret sig betydeligt, må det findes rimeligt, at der foretages overvejelser med henblik på en revision af straffelovens bestemmelser om berigelsesforbrydelser. Det kan ikke afvises, at der under de ændrede samfundsforhold er begået handlinger, som i befolkningens almene retsopfattelse anses for at være så forkastelige, at de bør kunne straffes, og man vil heller ikke afvise, at der kan være forekommet tilfælde, hvor anklagemyndigheden har måttet opgive retsforfølgning af odiose handlinger, fordi den gældende straffelovs afgrænsning af det strafbares område har været for snæver eller beviskravene for gerningsmandens subjektive forhold for strenge. Det er derfor meget tænkeligt, at der er behov for udvidet kriminalisering særligt på økonomiske områder. Det må imidlertid forekomme foreningen tvivlsomt, om der i den rapport, der danner udgangspunktet både for straffelovrådets betænkning og for det fremsatte lovforslag, er tilstrækkeligt grundlag for en ny lovgivning med specielt sigte på visse handlinger, der karakteriseres som økonomisk kriminalitet. Den pågældende rapport, der er afgivet til justitsministeriet som et fortrøligt dokument, indeholder en udførlig beskrivelse af en række sager om økonomisk kriminalitet, hvoraf en del allerede nu må opfattes som værende temmelig gamle. Det tidsmæssige tyngdepunkt for de i rapporten beskrevne handlinger af strafværdig karakter synes at være første halvdel af 1960'erne. I flertallet af de større sager, som er omtalt, er der rejst tiltale imod og sket domfældelse af hovedmændene. Rapporten efterlader ikke noget klart billede af, i hvilket omfang der på grundlag af gældende straffelov kunne være gennemført domfældelse af andre personer, som havde medvirket på mere indirekte måde i de pågældende transaktioner, eller i hvilket omfang tiltale og dom kunne være gennemført, hvis der havde været gældende andre mere omfattende straffebestemmelser. Anvendelsen af en speciel rapport som udgangspunkt for udformningen af nye lovbestemmelser om økonomiske forbrydelser måtte også som fremhævet af straffelovrådet medføre en betydelig uklarhed om, hvilke gerningstyper en sådan ny lovgivning skal omfatte, og foreningen kan tilslutte sig straffelovrådets udtalelse i betænkningens side 35 om, at en be-

dømmelse af de nugældende regler i straffelovens kapitler 28 og 29 og overvejelser vedrørende nye bestemmelser burde baseres på et bredere grundlag af erfaringer om skadelige økonomiske dispositioner. Et sådant bredere grundlag kunne – som det også er nævnt af straffelovrådet – den nyoprettede statsadvokatur for økonomisk kriminalitet med de dertil knyttede specialkyndige efterforskningsgrupper bidrage til at tilvejebringe. Under alle omstændigheder finder foreningen ikke, at der foreligger grundlag for at indføre en generel straffebestemmelse om økonomisk kriminalitet, og foreningen har derfor med tilfredshed konstateret, at lovforslaget ikke indeholder en sådan bestemmelse. Foreningen kan vedrørende dette spørgsmål tilslutte sig straffelovrådets argumentation, og foreningen deler ganske de betænkeligheder ved en sådan straffebestemmelse af ubestemt indhold, som er fremsat i straffelovrådets betænkning. I første række hensynet til, at borgerne kan se, hvad det drejer sig om, og hvor grænsen til det strafbares område befinder sig, bør medføre, at en så ubestemt straffebestemmelse ikke søges gennemført.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser i lovforslaget skal man udtale:

ad § 282.

Foreningen har ingen indvendinger mod den foreslåede ændring og anser den ændrede affattelse for bedre end den nugældende.

ad § 300 a og § 300 b.

Foreningen vil ikke udtale sig mod disse bestemmelser, men finder, at det er vanskeligt at overskue retsvirkningerne, ligesom man nærer nogen skepsis med hensyn til, om reglerne vil føre til de tilsigtede resultater. Foreningen kunne have ønsket, at der forinden gennemførelsen på grundlag af de erfaringer, der indhøstes i den kommende tid gennem arbejdet i den særlige statsadvokatur, var blevet tid til en faglig meningsudveksling.

ad § 300 c.

Foreningen er med straffelovrådet (betænkningen side 24–27) enig i, at der er væsentlige betænkeligheder ved på det foreliggende grundlag at gennemføre en regel, der i så vidt omfang kriminaliserer efterfølgende medvirken i relation til gerningstyper, der til dels ikke hidtil har været strafbare i sig selv, og som må anses for at være af be-

tydelig mindre grovhed end de gerningstyper, som efter de gældende regler i straffelovens § 284 og § 303 hidtil har kunnet give grundlag for straf for efterfølgende handlinger. Foreningen vil derfor finde det beklageligt, hvis en sådan ny og vigtig straffebestemmelse gennemføres, før en modning og afklaring er opnået gennem en debat i offentligheden og indenfor den juridiske sagkundskab.“

Retsplejerådets betænkning om behandling af borgerlige sager (betænkning nr. 698)

I sit svar af 19. august 1974 (j. nr. 8/1974) har Dommerforeningen udtalt:

ad kapitel I.

Sagens begyndelse. Inkassosager.

Efter forbillede af den tyske civilproces regler om „Mahnverfahren“ og svensk rets regler om lagsökning og betalingsföreläggande stiller retsplejerådet forslag om ændring af den indledende sagsbehandling med henblik på, at sager, i hvilke der ikke er tvist mellem parterne, kan ordnes af dommerkontorernes personale uden afholdelse af retsmøder. Den forenkledede sagsbehandling er i første række tænkt anvendt på rene inkassosager.

Retsplejerådets argumenter for den foreslåede nyordning er i det væsentlige følgende:

1. „Den gældende ordning medfører tidsspilde og unødigt bekostning for sagsøger.“

Hertil skal anføres, at sagsøger i langt det overvejende antal tilfælde giver møde ved advokat. Den indenbys boende advokat vil i reglen have en række sager berammet til foretagelse på den ordinære retsdag, og da han af hensyn til udsatte sager og sager, som ikke er inkassosager, alligevel skal give møde i retten, sætter han intet til ved mødepligten i inkassosager. Hvis sagsøger er selvmøder, vil han ved forslagens gennemførelse opnå en lettelse, men disse tilfælde er begrænset til en meget lille del af sagerne. Den udenbys boende advokat vil i reglen ikke møde selv, men oversende sagen til en lokal advokatforbindelse, og da den pågældende indenbys boende advokat i reglen i forvejen skal møde i retten på den ordinære retsdag, er der kun tale om en bekostning af underordnet betydning. Det vil i hvert fald næppe kunne ventes, at en ophævelse af sagsøgers mødepligt vil medføre, at omkostninger i inkassosager kan nedsættes i nogen væsentlig grad.

De sagsomkostninger, som tilkendes sagsøger ved sagsøgtes udeblivelse på sagens første tægtedag, er beregnet på grundlag af advokaternes sædvanlige inkassosalær med tillæg af retsafgiften, og da skyldnerens pligt til at betale inkassosalæret i almindelighed opstår allerede på det tidspunkt, da fordringen overgives til inkasso, vil der næppe i forbindelse med ophævelsen af sagsøgers mødepligt kunne gennemføres en nedsættelse af de sagsomkostninger, som fastsættes af retterne.

2. „Kravet om afholdelse af retsmøder i inkassosager betyder en forhaling af sagen“.

Ved de fleste retter vil sagerne kunne berammes med 3-4 ugers varsel. Efter forslaget skal retten lade stævningen forkynde for sagsøgte med opfordring til skriftligt at fremkomme med eventuelle indsigelser og modkrav over for retten. Fristen skal i almindelighed mindst være på 14 dage. Fremsættes ingen indsigelse, kan der i almindelighed afsiges dom på grundlag af stævningen. Fremkommer der indsigelse, skal retten afgøre, om der straks skal berammes møde til domsforhandling, eller om sagen skal forberedes mundtligt. I sidste fald skal parterne indkaldes til at møde med et varsel, der i almindelighed mindst skal være på 2 uger.

Der er efter foreningens opfattelse næppe tilstrækkeligt grundlag for at antage, at forslagens regler vil medføre en væsentlig hurtigere rettergang end den nuværende. Det må tages i betragtning, at fristerne i forslaget er angivet som minimumsfrister, og det vil ikke kunne påregnes, at den enkelte sag altid vil kunne videreekspederes straks på dagen efter fristens udløb.

3. „Retsmøder giver anledning til tidsspilde og unødigt ulejlighed for sagsøgte“.

Dette problem opstår ikke i tilfælde af sagsøgtes udeblivelse, men reelt kun i tilfælde, hvor sagsøgte møder og erkender skylden. Antallet af „erkendere“ er ikke stort, og i reglen er der et formål med at møde. Sagsøgte vil ofte kunne opnå, at der aftales henstand eller en afdragsordning, således at han derigennem afværger, at sagsøgeren straks efter eksekutionsfristens udløb begærer afholdelse af fogedforretning. Såfremt sagsøgte har indsigelser, vil hans fremmøde kunne medføre, at indsigelsernes indhold nærmere klarlægges, og der kan som regel straks ske berømmelse af domsforhandling. Der kan i så henseende tages hensyn til sagsøgtes ønsker om dagen og tidspunktet for domsforhandlingen, og sagsøgte vejledes om, hvilke dokumenter han skal medtage til domsforhandlingen, og hvorledes han skal for-

holde sig, hvis han vil have ført vidner. Det kan også være, at hans indsigelser er af en sådan karakter, at sagen straks kan optages til dom uden afholdelse af yderligere retsmøder.

4. „Der kan ikke tillægges dommernes mæglende og oplysende virksomhed på den ordinære retsdag så stor værdi, at opretholdelse af den ordinære retsdag derigennem kan begrundes.“

Ved denne vurdering sker der efter foreningens opfattelse en bagatellisering af den indsats, som af dommerne ydes på den ordinære retsdag. Med det nuværende system, hvor begge parter giver møde i sager, hvori der fremsættes indsigelser mod det påståede krav, klares mange sager på den ordinære retsdag med et forlig eller optagelse til dom straks på det foreliggende grundlag. Forliget kan fremkomme ved, at dommeren gør sagsøgte begribelig, at han ikke kan komme igennem med sin indsigelse, eller ved at dommeren formår sagsøgerens advokat til under hensyn til sagens art eller en foreliggende bevistvivl at slå noget af på fordringen for straks at få sagen afgjort. Den vejledning, dommeren kan give sagsøgte på den ordinære retsdag, vil i de tilfælde, hvor sagen skal fortsættes, i de fleste tilfælde kunne erstatte det forberedende retsmøde, som ifølge forslagens § 355, jfr. § 358, er forudsat, når egentlig retsforhandling skal finde sted.

5. „Der opnås en rationalisering af dommerkontorenes arbejde, således at en større del af arbejdet kan overdrages til kontorpersonalet.“

Hertil skal bemærkes:

I de større retskredse medgår der til afholdelse af ordinær retsdag 1½-2 timer. I de øvrige er varigheden omkring 1 time. Indenfor denne tidsramme frasorteres de sager, hvori sagsøgte ikke har givet møde, til afsigelse af udeblivelsesdom, og de øvrige sager fremmes i størst muligt omfang straks til afgørelse ved forlig eller dom, eller de udsættes til egentlig retsbehandling. Også tidligere udsatte sager behandles. Det arbejde, som dommeren udøver på den ordinære retsdag, kan ikke overtages af det ikke juridisk uddannede personale på dommerkontoret, men på den anden side er dommerens arbejde med de pågældende sager koncentreret indenfor den omtalte, ret snævre tidsgrænse. Såfremt de sagsøgte i stedet for at møde og give et mundtligt svar skriftligt skal gøre rede for deres indsigelse, må det påregnes, at mange vil have svært ved at udtrykke sig skriftligt og derfor vil se sig nødsaget til at henvende sig på dommerkontoret for at få vejledning. På denne måde vil der komme mange henvendelser

til dommerkontorerne på alle mulige tidspunkter indenfor åbnings-tiden i stedet for som nu til en af retten bestemt tid. Når kontor-personalet ikke ser sig i stand til at besvare et spørgsmål af juridisk karakter, hvilket ofte vil være tilfældet, skal sagen forelægges for dommeren eller dennes stedfortræder, og det er ikke en rationalise-ring af de pågældendes arbejdskraft. Der må endvidere påregnes at skulle medgå en ikke uvæsentlig tid til at læse indkomne skrivelser, indeholdende protester og indsigelser, og til at afgøre, hvorledes sagen herefter skal behandles. Det må derfor være foreningens opfattelse, at afskaffelse af det nuværende system, som set fra retsvæsenets syns-punkt virker smidigt og hurtigt, ikke vil medføre nogen rationalise-ringsgevinst for personalet på dommerkontoret.

Dommerforeningen vil imidlertid gerne medvirke til, at der søges tilvejebragt en rationalisering af dommerkontorernes arbejde inden-for den nugældende ordning, og man vil f. eks. stille sig positivt til et forslag om, at dom i en udeblivelsessag skal kunne gives ved en påtegning på stævning, og til andre forslag om en forenkling af arbejdsgangen.

Dommerforeningen er enig i, at der må tillægges hensynet til hur-tighed og billighed i retsplejen betydelig vægt, men det må herved tillige anføres, at jævnført med andre lande, som Danmark sædvan-ligvis sammenligner sig med, har man allerede her i landet opnået en retspleje, der i almindelighed er både hurtigere og billigere end i de pågældende lande.

Sammenfattende skal Dommerforeningen til retsplejerådets forslag om en forenklet sagsbehandling i inkassosager udtale, at en gennem-førelse af rådets forslag vil betyde en vis lettelse for sagsøger, der fritages for at give møde i sager, hvor sagsøgte ikke har nogen ind-sigelse, men hverken for de sagsøgte eller for retten vil det foreslåede system kunne medføre væsentlige lettelser eller besparelser sammen-lignet med det nuværende system med afholdelse af ordinær retsdag, og det er den almindelige opfattelse blandt dommere, at der til det nuværende system knytter sig så betydelige fordele, at det ikke bør afskaffes, med mindre der kan påpeges særdeles tungtvejende grunde derfor.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det ikke fremgår af rådets betænkning, at der fra advokatside har været fremført kritik af den nugældende ordning. Såfremt denne medfører tidsspilde og unød-vendige udgifter for de mødende advokater, havde det vel været

naturligt, om ordningen var blevet gjort til genstand for kritik i første række fra advokatstandens side.

ad genoptagelse.

Dommerforeningen kan tiltræde rådets forslag om, at sagsøgte ad-gang til at anke en dom, i hvilken han er dømt som udeblevet, be-grænses som foreslået ved § 372, stk. 4, således at de ordinære anke-instanser ikke kommer til at virke som første instans ved behandlingen af sådanne sager, jfr. betænkningen side 163-64, og foreningen kan i overensstemmelse hermed tiltræde den foreslåede opfattelse af reg-lerne om genoptagelse i § 370 i lovudkastet.

ad kapitel II.

Sagens forberedelse i egentlige retssager.

1. Det kan tiltrædes, at reglerne om forberedelse af borgerlige sager bliver fælles for landsret og underret.

2. Det kan tiltrædes, at alle landsretssager skal forberedes ved landsret.

Forslagets gennemførelse kan imidlertid betyde en ret væsentlig for-øgelse af landsretternes arbejdsbyrde. Eksempelvis skal anføres nogle tal fra en civilret i Jylland, som forbereder sager til Vestre landsret:

I 1971 havde retten 52 forberedelsessager, hvoraf kun 1 blev hen-vist til landsretten.

I 1972 havde retten 44 forberedelsessager, hvoraf 3 blev henvist til landsret.

I 1973 var tallene 47 og 8.

Det må antages, at et meget stort antal under den nugældende ordning ikke kommer frem til landsretten.

3. Det kan tiltrædes, at bevisførelsen som almindelig regel bør hen-lægges til domsforhandling. En sådan koncentration af bevisførelsen er i praksis gennemført ved langt det overvejende antal underretter.

4. Der haves intet at indvende imod forslaget om, at det overlades til retten at bestemme, om forberedelsen skal være mundtlig eller skriftlig. Der bør dog gøres opmærksom på, at forslagets gennem-førelse kan føre til forskellig praksis rundt i landet, og at det måske især kan befrygtes, at man ved enkelte retter og måske navnlig de mindre vil være tilbøjelig til i større omfang at bruge skriftlig for-beredelse end ved store og travle embeder.

5. Der haves intet at indvende imod de foreslåede regler om den skriftlige forberedelse.

6-7. Der haves intet at indvende imod forslaget om fakultativ adgang til afholdelse af et møde til mundtlig forberedelse af sager, når den skriftlige forberedelse er afsluttet. Det samme gælder forslaget om indkaldelse af parterne til at møde i sager, der forberedes mundtligt, med adgang til at bestemme, at sagen straks domsforhandles, såfremt den er tilstrækkeligt oplyst og også iøvrigt egnet dertil.

8. Det kan tiltrædes, at retsmøder af formel ekspeditions-mæssig karakter bør bortfalde.

ad kapitel III.

Domsforhandling (hovedforhandling).

Der ses ikke at være tilstrækkelig begrundelse for forslaget om at ændre den hidtidige betegnelse „domsforhandling“ til „hovedforhandling“. Ordet „hovedforhandling“ er sprogligt en germanisme hidrørende fra tysk procesrets „Hauptverhandlung“, og selv om ordet er trængt ind i norsk og svensk procesret, behøver det ikke tillige at efterlignes i dansk ret. Ordet „domsforhandling“ har mangeårig hjemmel i dansk sprogbrug, og ordet angiver klart og let forståeligt for de mødende, at dermed sigtes til den forhandling, som umiddelbart skal danne grundlag for domsafsigelsen.

Iøvrigt haves intet at indvende imod de foreslåede regler om domsforhandling.

Det bemærkes dog, at Dommerforeningen ikke kan anbefale det i betænkningen side 122-23 omtalte forslag om ophævelse af vejledningspligten i retsplejelovens § 429, stk. 2. Der henvises herved til, hvad der foran side 4 er anført om dommernes mæglende og oplysende virksomhed.

ad kapitel IV.

Begrænsning af offentligheden.

Dommerforeningen mener at burde udtale betænkelighed ved forslaget om, at parterne af diskretionshensyn skal kunne vedtage behandling af sagen, herunder domsafsigelse, for lukkede døre. Forslaget søger sin begrundelse i hensynet til, at man ønsker at imødegå tendensen til i sager, der ønskes unddraget offentligheden, at aftale voldgift. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at parterne utvivlsomt også efter forslagets gennemførelse undertiden af diskre-

tionshensyn vil foretrække voldgift, og formålet med forslaget er ikke en drastisk reduktion, men alene en vis begrænsning af anvendelsen af voldgift. Disse hensyn kan efter foreningens opfattelse ikke tilstrækkeligt begrunde den foreslåede indskrænkning af offentlighedsprincippet. Efter forslaget kræver vedtagelsen om behandling af sagen for lukkede døre ingen særlig begrundelse, og vedtagelsen kan finde sted, uanset om sagen efter sin art ikke på nogensomhelst måde indicerer, at der er grund til at afskære offentligheden fra kendskab dertil. Offentlighedsprincippet er et så vigtigt led i den opbygning af retsregler, som danner grundlaget for befolkningens tillid til domstolene, at selv mindre indskrænkninger i dette princip må give anledning til betænkelighed.

Det tilføjes, at retsplejelovens § 269, der hjemler adgang til med parternes tiltræden at lukke dørene under mæglingen i retten, praktisk talt aldrig har fundet anvendelse.

ad kapitel VI.

Procesbevillinger.

Det må bero på overvejelser af teoretisk og statsretslig karakter, om det bør være domstolene eller administrationen, der skal have kompetencen til at meddele procesbevillinger. I disse overvejelser må indgå en vurdering af den bestående ordning. Det har efter foreningens opfattelse været en fordel ved de gældende lovbestemmelser, at administrationen har kunnet træffe sine afgørelser efter et relativt frit skøn, og det er endvidere foreningens opfattelse, at der ikke er noget grundlag for på væsentlige punkter at rette kritik mod den praksis, som har udviklet sig på grundlag af justitsministeriets udøvelse af adgangen til at meddele procesbevillinger.

Dommerforeningen kan tiltræde den foreslåede affattelse af retsplejelovens § 393, hvorved den nugældende regel i § 417, stk. 1, der kræver tilladelse til at påkære dommens bestemmelse om sagsomkostninger, ophæves.

Dommerforeningen kan endvidere tiltræde forslaget til ny § 394, hvorefter kendelser og beslutninger, der afsiges af landsretten under behandling af en ankesag, frit kan kæres, såfremt underretten ikke har taget stilling til det spørgsmål, afgørelsen angår.

For så vidt angår spørgsmålet om ankebegrænsningen i retsplejelovens § 962, stk. 2, vedrørende domme i politisager bør opretholdes, finder Dommerforeningen, at det af rådets mindretal fremsatte for-

slag, hvorefter ankeadgangen bør være fri for såvel anklagemyndigheden som domfældte, bør foretrækkes, idet foreningen kan tiltræde mindretallets begrundelse og særlig lægger vægt på den større garanti for en rigtig afgørelse, som den fri ankeadgang indebærer.

Til de øvrige i betænkningen og lovudkastet fremsatte forslag har Dommerforeningen ingen bemærkninger at fremsætte.

III

Samarbejdet med dommere i andre lande

Også i år indbød De europæiske fællesskabers domstol i Luxembourg dommere fra medlemslandene til møde i Luxembourg. I mødet, der afholdtes den 4. og 5. marts 1974, deltog 5 dommere fra Danmark, nemlig højesteretsdommer *Henrik Urne*, landsdommer *Frans Lichtenberg*, Østre Landsret, landsdommer *Svend Elming*, Vestre Landsret, byretsdommer *Kristian Frøsig*, Københavns Byret, og dommer *K. Iversen*, Odense By- og Herredsret. Følgende emner blev drøftet: „Almindelig indføring, kompetence, organisation og procedure samt artikel 177 (præjudicielle spørgsmål)“, „Fællesskabsrettens virkninger i den nationale dommers perspektiv“ og „Praktiske emner fra Domstolens retspraksis“.

Professor *Max Sørensen* og hans medarbejder, fuldmægtig *Claus Gulmann*, ydede de danske deltagere stor hjælp ikke alene i faglige, men også i praktiske spørgsmål, og efter mødets afslutning havde de danske deltagere den glæde at være gæster til middag hos professor *Max Sørensen* og frue i deres hjem i Luxembourg.

Den svenske dommerforening afholdt årsmøde i Stockholm den 17. november 1973. På årsmødet besluttedes at oprette een fælles dommerforening i Sverige, kaldet Sveriges domareförbund. I mødet deltog dommer *Carsten Jepsen*.

Fra den tyske dommerforening forelå der atter i år en indbydelse til at deltage i et seminar, som afdelingen for landet Hessen afholdt i Det europæiske Akademi i Otzenhausen fra den 23. til den 25. maj 1974 med emnet „Dreistufigkeit der ordentlichen Gerichtsbarkeit“. I mødet deltog fra dansk side landsdommer *H. Funch Jensen*. Der blev i forbindelse hermed tilvejebragt en kontakt til det nyligt opførte dommer-akademi i Trier.

Den norske Dommerforening afholdt sit syvende almindelige dommermøde i Tromsø i dagene 28-29. juni 1974. Der holdtes foredrag af lagmann Gunnar Nissen om emnet: „Fra landskapslover til landslov“ og af professor Knut Robberstad om „Magnus Lagabøters lov-bok – innholdet“. Endvidere holdt professor dr. jur. Carsten Smith foredrag om „Domstolene og rettsudviklingen“, som påfulgtes af en livlig diskussion. Mødets faglige del afsluttedes med foredrag af professor dr. jur. Johs. Andenæs om „Signaler i kriminalpolitiken – spesielt om strafferettslige særreaksjoner“. Også dette foredrag blev efterfulgt af en diskussion med mange indlæg. Mødet blev overværet af den norske justitsminister. I mødet deltog formændene for den finske, svenske og danske dommerforening. Festarrangementet omfattede over 400 deltagere, og midnatssolen undlod ikke at skinne.

Den internationale Dommerunion

(Union internationale des Magistrats)

Den 18. oktober 1973 afholdtes møde i unionens centralforsamling i Brügge, hvori deltog landsdommer Frandsen som vicepræsident i unionen. Der forhandlede organisationsmæssige spørgsmål og muligheden for større udbredelse af kundskab til komiteernes arbejde, emner for komitéarbejde og navnlig for kongressen i Italien i oktober 1974. I forbindelse hermed afholdtes den 19. og 20. oktober møder i tre studiekommissioner. I kommissionerne deltog henholdsvis landsdommerne Frandsen og Jørgen Svendsen samt formanden. Der var ialt ca. 80 deltagere fra 4 verdensdele, og der var også denne gang deltagelse fra Østeuropa. (En ungarsk højesteretsdommer viste indgående kendskab til dansk strafferet, idet han i sin tid havde oversat vor kollega Krabbes strafferet til ungarsk.)

Den første studiekommission behandlede domstolenes organisation og beskyttelse for de individuelle frihedsrettigheder. Der var stort flertal for i straffesager at bevare borgernes deltagelse i retsplejen enten som nævninge eller som domsmænd sammen med professionelle dommere. Det ansås ligeledes formålstjenligt at indrette deltagelsen således, at lægmænd deltager i ankebehandlinger, hvis der sker ny bevisbedømmelse. Med undtagelse for de lande, som har børnedomstole, fandtes det ikke nødvendigt med særlig erfaring og indsigt hos lægdommere, som måtte kunne være enhver god borger. I civile sager fandtes det nyttigt med ikke-professionelle dommere med særlig sagkundskab i enkelte nærmere angivne tilfælde.

Den anden studiekommission om civilprocessen. Deltagerne oplyste om deres landes foranstaltninger til fremskyndelse af domsforhandlingen og særbehandling af hastende sager. Der konstateredes betydelige forskelligheder. Danmark hævdede sig særdeles smukt.

Den tredje studiekommission var strafferet. Der konstateredes store forskelligheder i straffelovgivningerne. Det vigtigste fandtes at være at udveksle erfaringer med hensyn til anvendelsen af strafferetten og straffeprocessen og i den forbindelse at opnå kontakt med den europæiske komité for strafferet (Strasbourg). Ved de grovere overtrædelser fandtes frihedsberøvelse fortsat at være den eneste mulige sanktion, men ved mindre forseelser burde vægten lægges på resocialisering ved andre foranstaltninger end ved frihedsstraf. Kommissionens medlemmer var dog opmærksom på, at det var en vanskelig opgave på een gang at beskytte individet og samfundet. Derfor var videre undersøgelse, orientering og overvejelse nødvendig.

I oktober 1974 fortsætter kommission 1 og 3 i Firenze behandlingen af de angivne emner, medens kommission 2 behandler spørgsmålet om lægers ansvar. I fortsættelse heraf afholdes der en kongres i Firenze. Emnet er: Dommeren og beskyttelsen af retten til privatlivet.

IV

Den danske dommerstand

Dødsfald, afskedigelser, forflyttelser og udnævnelser i tiden fra den 1. august 1973 til den 1. august 1974

Afdøde dommere

Hjalmar Hilden, tidligere civildommer i Lyngby, død den 16. august 1973.

Jens Blicher, dommer i Odense by- og herredsret, død den 13. december 1973.

dr. phil. h. c. *Victor Hansen*, tidligere dommer i Højesteret, død den 6. marts 1974.

Afgåede dommere

Halvor Fogh, Tønder.

Erik Henningsen, Østre landsret.

Per Edrén, Odense by- og herredsret.

Theodor Petersen, Højesteret.

Axel Hye-Knudsen, Ballerup rets 1. afdeling.

Jørgen Clausen, Vejle by- og herredsrets civilret.

Gudmund Evensen, Randers byrets kriminalret.

Gerda Buch, Hvidovre.

Vagn Ravnsholt Rasmussen, Skjern.

Forflyttelser

Frans Lichtenberg, Københavns byret, dommer i Østre landsret fra den 1. november 1973.

Erik Bjerregaard, Østre landsret, dommer i Højesteret fra den 1. marts 1974.

Frank Poulsen, Københavns byret, dommer i Østre landsret fra den 1. april 1974.

Udnævnelser

Retsassessor *Sven Asger Koustrup*, dommer i Tønder den 1. september 1973.

Ekspeditionssekretær *Svend Danielsen*, justitsministeriet, dommer i Københavns byret den 1. september 1973.

Fuldmægtig *Jes Bryld*, justitsministeriet, dommer i Københavns byret den 1. september 1973.

Retsassessor *William Thalbitzer*, dommer i Københavns byret den 1. september 1973.

Fuldmægtig *Holger Kallehauge*, justitsministeriet, dommer i Københavns byret den 1. september 1973.

Retsassessor *Hanne Blegvad Jensen*, dommer i Københavns byret den 1. september 1973.

Retsassessor *Otto Morten Vindel*, civildommer i Slagelse den 1. september 1973.

Politiassessor *Bent Schiønning*, statsadvokaten for København, kriminaldommer i Holbæk den 1. oktober 1973.

Retsassessor *Egon Horn Rasmussen*, dommer i Aalborg by- og herredsret den 1. december 1973.

Retsassessor *Niels Kristian Zinck*, kriminaldommer i Frederikssund den 1. december 1973.

Retsassessor *Arne Unmack Larsen*, dommer i Odense by- og herredsret den 1. januar 1974.

Retsassessor *Erik Neergaard*, kriminaldommer i Næstved den 1. januar 1974.

Retsassessor *Børge Arnhild Nielsen*, dommer i Ballerup rets 1. afdeling den 15. marts 1974.

Retsassessor *Carsten Hvam*, dommer i Odense by- og herredsret den 15. marts 1974.

Retsassessor *Birger Breum*, dommer i Hvidovre den 1. april 1974.

Retsassessor *Henry Kristian Jensen*, kriminaldommer i Randers byret den 1. april 1974.

Retsassessor *Jørgen Mandrup Bruun*, civildommer i Vejle by- og herredsret den 1. april 1974.

Retsassessor *Steffen Unmack Larsen*, dommer i Skjern d. 1. aug. 1974.

Vicestatsadvokat *Birger Reisz*, København, dommer i Københavns byret den 1. august 1974.

Fuldmægtig *Marie-Louise Andreasen*, justitsministeriet, dommer i Københavns byret den 1. august 1974.

V

Legater

under

Den Danske Dommerforening

1. Den Danske Dommerforenings Understøttelsesfond.
Kapital 27.000 kr.
Hver legatportion mindst 100 kr. og højst 500 kr. årlig.
Legatet kan tildeles afdøde foreningsmedlemmers enker, ugifte døtre og umyndige sønner.
2. Birkedommer Christian Magdalous Jespersen og Hustru Augusta f. Rohdes Legat.
Kapital 12.600 kr.
Hver legatportion mindst 100 kr. årlig.
Kan tildeles afdøde underretsdommers enker eller ugifte døtre.
3. Birkedommer H. E. Brendstrup og Hustru Anne f. Birks Legat til fordel for den danske Dommerstand.
Kapital 175.000 kr.
Hver legatportion 500 kr. årlig, en afgang dommer kan tildeles 3 portioner, en datter eller søn 2 portioner.
Tildeles afgang dommere, afgang eller afdøde dommers gifte døtre (herunder enker, fraskilte og fraseparerede) eller, såfremt kvalificerede døtre ikke forefindes, afgang eller afdøde dommers gifte sønner, hvis de har et eller flere børn at sørge for.
(Indtil videre udbetales en del af det årlige overskud til legatstifternes familie.)
4. Frk. Judith Moritz' legat til minde om dommer Julius Josef Moritz, død i Theresienstadt d. 8. april 1945.
Kapital 6.000 kr.
Tildeles en dommer, en enke efter en dommer eller en ugift datter til en hvilken som helst sygehjælp eller rekreation.

5. Dommer C. K. C. Poulsen og Hustru Inge Poulsen f. Hartnacks Legat.
Kapital 31.000 kr.
Legatportionerne fastsættes af bestyrelsen.
Tildeles afdøde underretsdommers enker eller ugifte døtre.
6. Direktør og fru J. F. Schiblers Fond.
Kapital 60.000 kr.
Legatportionerne fastsættes af bestyrelsen.
Tildeles enker efter danske dommere.
7. I henhold til vedtægterne for Understøttelsesfonden kan Dommerforeningens bestyrelse årligt anvende indtil en tredjedel af det løbende års medlemsbidrag til midlertidig understøttelse for enker, ugifte døtre og ikke myndige sønner efter et medlem af foreningen.

Nye vedtægter for Dommerforeningens understøttelsesfond

Bestyrelsen har forhandlet med finansministeriet om godkendelse af understøttelsesfonden i henhold til ligningslovens § 8 A, således at gaver til fonden bliver fradragsberettiget ved opgørelsen af givernes skattepligtige indkomst, og således at arveafgift af arv og legater beregnes efter en lavere sats, for tiden 12 %. En sådan ordning forudsætter flere ændringer i understøttelsesfondens vedtægter. Dommerforeningen har fremsendt et udkast til nye vedtægter til finansministeriet, men ministeriet har meddelt, at der ikke vil kunne tages stilling til en ansøgning, før endeligt vedtagne vedtægter foreligger. Finansministeriet har dog henstillet, at det fremsendte udkast blev ændret på enkelte punkter for at opfylde de krav, som i almindelighed stilles for godkendelse i henhold til ligningslovens § 8 A.

Bestyrelsen har derefter udarbejdet følgende udkast til nye vedtægter, som vil blive forelagt på Dommerforeningens generalforsamling den 11. oktober 1974.

§ 1.

Den Danske Dommerforenings understøttelsesfond har til formål at yde hjælp til foreningens medlemmer og til afdøde medlemmers enker og børn, såfremt deres forhold er således, at der efter bestyrelsens skøn er behov for hjælp.

§ 2.

Fonden afholder hvert år generalforsamling i forbindelse med Dommerforeningens ordinære generalforsamling.

Fondens anliggender varetages af en bestyrelse på 3 medlemmer, der vælges ved almindeligt flertalsvalg.

§ 3.

Fondens regnskabsår løber fra 1. august til 31. juli. Regnskabet revideres af Dommerforeningens revisor. Årsregnskabet forelægges til godkendelse på generalforsamlingen.

§ 4.

Fondens grundfond udgør 20.000 kr., der tilvejebringes ved til fonden at overføre den „Den Danske Dommerforenings Understøttelsesvirksomhed“ tilhørende formue, hvorhos det resterende beløb indskydes af Dommerforeningen.

§ 5.

Bidrag fra medlemmer og gaver og legater, der tilfalder fonden, anvendes sammen med grundfondens renter til understøttelser. Ikke forbrugte midler henlægges til en dispositionsfond til eventuel senere anvendelse.

§ 6.

Fondens midler skal holdes adskilt fra Dommerforeningens midler og anbringes på en efter bestyrelsens skøn betryggende måde.

§ 7.

Understøttelse kan ydes efter ansøgning eller tilbydes uden ansøgning. Understøttelsen kan ydes som engangsydelse eller som periodisk ydelse gennem et nærmere aftalt tidsrum.

§ 8.

Alle beslutninger, herunder om vedtægtsændringer på generalforsamlinger træffes med simpel stemmeflerhed. Til beslutning om fondens opløsning kræves dog to trediedele af de afgivne stemmer.

I tilfælde af fondens opløsning skal dens formue anvendes til velgørende formål efter justitsministeriets nærmere bestemmelser.

VI

Dommerforeningens regnskab

Oversigt for tiden 1. august 1971–31. juli 1974

Udgifter:	1971/72	1972/73	1973/74
Årsmødet	17.751,75	22.490,36	32.586,95
Bestyrelsen	1.697,69	1.454,60	182,00
Årsberetningen	5.370,50	5.750,00	5.652,25
Danske Statsmedlemsmænds Samråd ...	13.200,00		
Den internationale Dommerunion	749,56	651,56	2.199,57
Understøttelser		7.500,00	7.500,00
Kontorudgifter	913,38	517,70	694,63
Andre udgifter	1.868,75	4.539,06	4.949,41
	41.551,63	42.903,28	53.764,81
Indtægter:	74.490,02	77.856,98	83.324,48
Overskud	32.938,39	34.953,70	29.559,67
Beholdning pr. 31. juli 1972–74	85.500,01	120.453,71	150.013,38

Medlemmer den 1. august 1974

Højesteret	15
Østre landsret	36
Vestre landsret	20
Sø- og handelsretten i København	2
Københavns byret	31
By- og herredsretterne uden for København	139
Færøerne	1
Grønland	1
	245
Afgåede dommere	100
Samlet medlemstal	345